

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/115/2003

PREFERENCJE PARTYJNE W LIPCU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LIPIEC 2003

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

W miesiącu poprzedzającym lipcowy sondaż¹ najważniejszym wydarzeniem wpływającym na atmosferę polityczną w kraju było niewątpliwie referendum akcesyjne, decydujące o wejściu Polski do Unii Europejskiej. Zwycięstwo zwolenników integracji oraz frekwencja, która przekroczyła wymagane 50%, zostały potraktowane przez część komentatorów jako sukces rządu, a pośrednio także jako wyraz poparcia dla rządzącej koalicji. Wkrótce potem premier Leszek Miller wycofał się z zapowiadanej wcześniej dymisji swojego gabinetu w przyszłym roku - w momencie akcesji naszego kraju do UE. W parlamencie dzięki mobilizacji koalicji rządowej i jej zaplecza parlamentarnego premier uzyskał wotum zaufania dla kierowanego przez siebie rządu. Tym samym upadł lansowany przez prezydenta pomysł zbudowania szerokiej koalicji ugrupowań proeuropejskich, mającej zapewnić większą stabilność rządu i dobre przygotowanie naszego kraju do integracji. Podczas II Kongresu SLD Leszek Miller ponownie został przewodniczącym tej partii. W przemówieniu programowym premier poza słowami samokrytyki zapowiedział nową politykę rządu, wiele uwagi poświęcił sprawom kadrowym, a także wiążącym się z tym zarzutom o korupcję i nepotyzm. Wyrazem uruchomienia mechanizmów samooczyszczenia partii miała być m.in. decyzja Krajowego Sądu Partyjnego SLD o usunięciu z partii byłego ministra zdrowia oraz byłego szefa Narodowego Funduszu Zdrowia. Jednak już w czasie realizacji badania ujawniona została kolejna afera ukazująca bezpośrednie związki lokalnych działaczy SLD ze strukturami przestępczymi, a także ich wpływy w najwyższych kręgach władzy. Afera starachowicka spotkała się ze zmasowaną krytyką ze strony partii opozycyjnych.

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (158) przeprowadzono w dniach 4-7 lipca 2003 roku na liczącej 952 osoby reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Wśród pozostałych wydarzeń, które mogły mieć wpływ na postrzeganie poszczególnych partii politycznych, warto jeszcze wspomnieć o wyborze nowych władz Platformy Obywatelskiej, kończącym - zdaniem szefa tego ugrupowania - pierwszy i najtrudniejszy etap budowy PO jako partii politycznej.

Gdyby wybory parlamentarne odbywały się w lipcu, udział w nich wzięłoby - według własnych deklaracji - 55% ankietowanych, czyli o 5 punktów mniej niż w czerwcu i tyle samo co w maju.

W pierwszym miesiącu wakacji najwięcej głosów potencjalnych wyborców uzyskał SLD, na który chce głosować 25% uczestników wyborów mających sprecyzowane sympatie polityczne. W lipcu - po kilku miesiącach systematycznego spadku popularności - odsetek potencjalnych zwolenników SLD wzrósł o 4 punkty. Można przypuszczać, że poprawę notowań tej partii przyniósł ostatni kongres SLD, mimo późniejszych wydarzeń związanych z aferą starachowicką. Relatywnie spore poparcie uzyskała w tym miesiącu również UP - chęć głosowania na to ugrupowanie deklaruje 6% ankietowanych wybierających się na wybory i mających sprecyzowane sympatie partyjne (nieznacznie więcej niż w czerwcu).

Wśród ugrupowań opozycyjnych w lipcu najwięcej zwolenników mają PO oraz PiS (po 12%). W porównaniu z ubiegłym miesiącem, czyli okresem sprzed referendum akcesyjnego, oba ugrupowania nieco straciły, przy czym PO minimalnie, natomiast PiS wyraźniej (liczba zwolenników tego ugrupowania zmniejszyła się o 4 punkty). Co dziesiąty wyborca mający sprecyzowane sympatie polityczne (10%) chce obecnie głosować na Samoobronę. Także i to ugrupowanie osiągnęło w lipcu nieco gorszy wynik niż miesiąc wcześniej (spadek poparcia o 4 punkty). W porównaniu z czerwcem niewiele zmieniły się natomiast notowania LPR oraz PSL, na które chęć głosowania zadeklarowało po 9% potencjalnych uczestników wyborów mających sprecyzowane sympatie partyjne.

Pozostałe ugrupowania nie przekroczyłyby wyborczego progu. Wśród nich w lipcu stosunkowo najwięcej zwolenników mają UW (4%), KPEiR (3%) oraz UPR (2%). Na minimalne poparcie (po 1%) mogłyby liczyć także RS oraz ZChN. W tym miesiącu relatywnie wyższy niż zwykle odsetek zadeklarowanych wyborców mających określone preferencje partyjne (5%) wskazał, że chciałby głosować na ugrupowania inne niż te, które znalazły się na naszej liście.

Tabela 1

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?	Odpowiedzi osób deklarujących wzięcie udziału w potencjalnych wyborach i mających sprecyzowane sympatie polityczne*									
	X 2002	XI 2002	XII 2002	I 2003	II 2003	III 2003	IV 2003	V 2003	VI 2003	VII 2003
	w procentach									
Sojusz Lewicy Demokratycznej	36	30	33	30	28	26	24	21	21	25
Platforma Obywatelska RP	12	10	10	11	10	13	14	12	13	12
Prawo i Sprawiedliwość	12	13	12	13	12	16	10	18	16	12
Samoobrona RP	11	13	12	11	16	14	17	13	14	10
Liga Polskich Rodzin	8	11	10	8	12	6	9	10	8	9
Polskie Stronnictwo Ludowe	9	9	11	9	8	8	9	7	10	9
Unia Pracy	3	3	2	5	3	3	3	4	5	6
Unia Wolności	3	4	3	5	3	5	4	6	4	4
Krajowa Partia Emerytów i Rencistów	2	2	2	2	2	3	2	3	4	3
Unia Polityki Realnej	0	2	1	1	1	2	2	2	1	2
Ruch Społeczny / RS AWS	1	2	1	0	1	1	2	0	1	1
Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1
Partia Ludowo-Demokratyczna	1	0	0	2	0	1	0	1	0	0
Polska Partia Socjalistyczna	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Stronnictwo Konserwatywno-Ludowe - RNP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inne partie	2	2	2	2	2	1	3	3	2	5
N=	597	499	417	439	429	426	465	497	526	403

***Uwaga:** W tabeli nie uwzględniono odpowiedzi „trudno powiedzieć”. Wielkość poparcia dla poszczególnych ugrupowań jest procentowana do tej grupy wyborców, którzy po pierwsze - chcą uczestniczyć w wyborach, po drugie - wiedzą, na kogo będą głosować.

Blisko jedna czwarta wyborców deklarujących chęć wzięcia udziału w wyborach (23%) nie wie, na którą partię chciałaby oddać swój głos. Odsetek odpowiedzi „trudno powiedzieć” na pytanie o preferencje wyborcze jest obecnie niższy niż w ostatnich trzech miesiącach, kiedy osiągał rekordowy poziom.

Tabela 2

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?	Odpowiedzi osób deklarujących wzięcie udziału w potencjalnych wyborach												
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
	2002						2003						
	w procentach												
Trudno powiedzieć	14	20	21	20	16	16	19	19	19	27	29	30	23

W poprzednim miesiącu badanie realizowaliśmy tydzień przed referendum akcesyjnym, decydującym o wejściu Polski do UE. Przedreferendalna atmosfera sprzyjała mobilizacji wyborczej, po referendum zaś deklarowana frekwencja w wyborach ponownie nieco się obniżyła. Zmalał także rosnący zwykle przed wyborami odsetek wyborców niezdecydowanych. Zwycięstwo zwolenników integracji i ponad 50-procentowa frekwencja w referendum, a także późniejszy kongres SLD przyniosły poprawę notowań tej partii, a także całej rządzącej koalicji SLD-UP. Można jednak zakładać, że ujawniona w okresie realizacji badania afera starachowicka praktycznie jeszcze nie znalazła odbicia w politycznych deklaracjach respondentów.

Opracował

Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1. Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nich udział?
 1 - Na pewno wziął(ę)by w nich udział; 2 - Nie wiem, czy wziął(ę)by w nich udział; 3 - Na pewno nie wziął(ę)by w nich udziału

	(%)			
	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	55	17	28	952
Płeć				
Mężczyźni	59	11	29	455
Kobiety	51	22	27	497
Wiek				
18-24 lat	60	21	20	147
25-34	45	22	33	175
35-44	63	17	21	171
45-54	55	10	35	191
55-64	58	19	22	106
65 lat i więcej	53	14	33	162
Miejsce zamieszkania				
Wieś	57	19	24	351
Miasto do 20 tys.	57	13	30	131
20-100 tys.	49	15	36	184
101-500 tys.	51	18	31	170
501 tys. i więcej mieszk.	63	16	21	116
Wykształcenie				
Podstawowe	43	22	36	256
Zasadnicze zawodowe	51	18	31	244
Średnie	64	12	24	359
Wyższe	68	20	12	94
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	68	19	14	62
Prac.umysł.niż.szczębla	65	16	19	76
Pracownicy fiz.- umysł.	56	21	23	77
Robotnicy wykwalifikowani	50	17	32	59
Robotnicy niewykwalifik.	44	27	29	39
Rolnicy	51	12	37	46
Pracujący na własny rach.	68	12	21	43
Bierni zawodowo				
Renciści	45	19	36	109
Emeryci	56	12	31	169
Uczniowie i studenci	67	18	16	91
Bezrobotni	49	14	38	131
Gospodynie domowe i inni	45	28	27	49
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	67	14	18	127
spółce właścicieli	52	23	25	67
prywatnych i państwa	54	18	29	170
sekt. pryw. poza rolnict.	53	11	36	50
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	50	18	32	124
300-399	55	13	32	99
400-599	55	15	30	204
600-800	53	17	30	151
Powyżej 800 zł	66	12	22	153
Ocena własnych war. mater.				
Złe	49	15	36	328
Średnie	56	19	24	463
Dobre	66	14	21	161
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	48	24	28	75
Raz w tygodniu	59	19	22	440
1-2 razy w miesiącu	59	12	29	158
Kilka razy w roku	47	16	37	184
W ogóle nie uczestniczy	53	9	38	95
Poglądy polityczne				
Lewica	66	13	20	194
Centrum	55	13	32	289
Prawica	65	16	19	225
Trudno powiedzieć	38	25	37	243

Tabela 2. Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?

(%)

	KPEiR	LPR	PLD	PO RP	PPS	PSL	PiS	RS	Samo- obrona
Ogółem	3	9	0	12	0	9	12	1	10
Płeć									
Mężczyźni	2	7	0	12	0	11	13	1	11
Kobiety	4	12	0	12	0	6	11	1	9
Wiek									
18-24 lat	1	6	0	11	0	5	10	4	12
25-34	0	10	0	12	0	9	11	0	14
35-44	2	8	0	12	0	8	11	1	11
45-54	0	8	1	16	1	12	17	0	6
55-64	3	10	0	7	0	15	15	1	11
65 lat i więcej	15	13	0	13	0	5	10	0	6
Miejsce zamieszkania									
Wieś	2	6	0	8	0	16	12	0	18
Miasto do 20 tys.	7	23	0	5	1	11	8	0	13
20-100 tys.	5	9	1	10	0	5	7	4	1
101-500 tys.	2	8	0	16	0	3	13	2	7
501 tys.i więcej mieszk.	2	3	0	28	0	0	22	0	0
Wykształcenie									
Podstawowe	4	16	0	8	0	9	8	0	17
Zasadnicze zawodowe	5	13	0	8	0	9	12	1	14
Średnie	3	5	1	13	0	9	14	2	7
Wyższe	1	5	0	23	0	6	13	1	2
Grupa społ.-zaw. pracujący									
Kadra kier., inteligencja	0	0	0	32	0	6	16	1	0
Prac.umysł.niż.szczebła	0	7	0	12	0	8	15	0	3
Pracownicy fiz. - umysł.	0	13	0	8	0	7	12	0	9
Robotnicy wykwalifikowani	0	2	0	8	0	14	20	0	8
Robotnicy niewykwalifik.	5	21	0	9	0	15	0	0	4
Rolnicy	0	14	0	0	0	18	6	0	37
Pracujący na własny rach.	0	0	0	34	0	4	16	0	5
Bierni zawodowo									
Renciści	8	13	0	10	2	12	12	1	8
Emeryci	11	9	0	12	0	9	10	0	8
Uczniowie i studenci	0	0	0	7	0	4	12	6	6
Bezrobotni	3	20	1	9	0	7	8	0	19
Gospodynie domowe i inni	0	19	0	0	0	17	24	4	22
Pracuje w:									
inst. państw., publicznej	0	6	0	15	0	6	14	0	1
spółce właścicieli	0	8	0	8	0	18	6	0	18
prywatnych i państwa	1	4	0	25	0	5	21	0	1
sekt. pryw. poza rolnict.	0	13	0	0	0	26	8	0	33
prywatnym gosp. rolnym									
Dochody na jedną osobę									
Do 299 zł	3	16	0	6	0	20	7	1	16
300-399	0	14	1	17	0	0	10	0	14
400-599	1	7	0	13	0	12	10	0	13
600-800	5	11	0	11	1	8	14	1	3
Powyżej 800 zł	8	3	0	13	0	3	11	0	3
Ocena własnych war. mater.									
Złe	3	10	0	13	0	10	8	1	13
Średnie	4	11	0	10	0	9	14	2	9
Dobre	1	2	0	16	1	5	15	0	5
Udział w prakt. religijnych									
Kilka razy w tygodniu	13	31	0	5	0	3	6	2	14
Raz w tygodniu	5	10	0	9	0	11	12	2	13
1-2 razy w miesiącu	0	2	0	19	0	11	16	0	5
Kilka razy w roku	1	4	0	13	0	7	13	0	7
W ogóle nie uczestniczy	0	9	0	15	0	2	6	1	4
Poglądy polityczne									
Lewica	3	2	0	8	1	6	7	0	5
Centrum	3	8	0	15	0	9	8	0	10
Prawica	4	16	0	18	0	7	22	3	7
Trudno powiedzieć	2	9	0	0	0	18	8	0	29

(continued)

Tabela 2 cd. Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach? (%)

	SLD	SKL-RNP	UPR	UP	UW	ZChN	Inne partie	Liczba osób
Ogółem	25	0	2	6	4	1	5	403
Płeć								
Mężczyźni	22	0	4	6	4	1	5	216
Kobiety	28	1	1	6	5	1	4	187
Wiek								
18-24 lat	34	0	4	8	4	0	3	70
25-34	27	0	0	6	8	0	4	61
35-44	17	0	7	8	2	2	12	80
45-54	25	1	0	5	2	0	6	84
55-64	26	0	1	4	6	0	0	47
65 lat i więcej	22	0	0	2	7	6	1	61
Miejsce zamieszkania								
Wieś	22	1	3	7	1	1	4	148
Miasto do 20 tys.	17	0	0	7	3	3	1	62
20-100 tys.	28	0	2	6	5	0	17	72
101-500 tys.	37	0	1	4	7	0	1	64
501 tys.i więcej mieszk.	22	0	5	3	12	4	0	58
Wykształcenie								
Podstawowe	28	0	0	8	2	1	0	76
Zasadnicze zawodowe	21	1	2	10	0	2	2	93
Średnie	25	0	3	3	6	1	8	179
Wyższe	26	0	3	3	10	0	7	55
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	18	0	6	0	11	0	10	37
Prac.umysł.niż.szczebla	31	0	0	4	4	0	15	36
Pracownicy fiz. - umysł.	26	0	0	9	4	0	12	31
Robotnicy wykwalifikowani	21	0	6	3	0	5	12	23
Robotnicy niewykwalifik.	31	0	0	15	0	0	0	10
Rolnicy	6	5	11	0	0	0	4	21
Pracujący na własny rach.	20	0	2	0	19	0	0	19
Bierni zawodowo								
Renciści	24	0	0	8	1	2	0	41
Emeryci	27	0	0	3	6	4	1	69
Uczniowie i studenci	43	0	5	8	6	0	4	49
Bezrobotni	18	0	0	16	0	0	0	51
Gospodynie domowe i inni	13	0	0	0	0	0	2	13
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	27	0	2	5	5	2	16	66
spółce właścicieli								
prywatnych i państwa	33	0	0	0	4	0	5	30
sekt. pryw. poza rolnict.	19	0	3	5	9	0	7	65
prywatnym gosp. rolnym	5	5	10	0	0	0	0	23
Dochody na jedną osobę								
Do 299 zł	13	2	0	15	0	0	0	52
300-399	28	0	4	10	0	0	1	37
400-599	28	0	0	4	0	1	10	88
600-800	23	0	3	4	7	0	9	64
Powyżej 800 zł	33	0	0	6	14	3	4	73
Ocena własnych war. mater.								
Złe	25	1	1	6	1	2	5	128
Średnie	21	0	3	6	2	2	6	192
Dobre	32	0	2	5	15	0	1	83
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	13	0	0	5	1	3	2	28
Raz w tygodniu	18	1	2	7	3	2	4	191
1-2 razy w miesiącu	24	0	3	8	7	0	4	73
Kilka razy w roku	39	0	3	4	3	0	5	72
W ogóle nie uczestniczy	41	0	0	1	11	0	12	39
Poglądy polityczne								
Lewica	58	0	0	5	1	0	3	115
Centrum	20	1	0	10	8	1	7	116
Prawica	5	0	5	1	5	3	3	127
Trudno powiedzieć	9	0	6	11	2	0	7	45